

אמירת שמע ישראל בקול רם

פסוק ראשון

1. טור אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן סא

נוהגים בספרד לקרות פסוק הראשון בקול רם ומנהג טוב הוא להעיר הכוונה בפסוק הראשון שהוא עיקר מקום כוונת הקריאה

2. שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן סא סעיף ד
נוהגין לקרות פסוק ראשון בקול רם, כדי לעורר הכוונה.

ברוך שם כבוד מלכותו

3. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נו עמוד א

דאמר רבי שמעון בן לקיש: ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם. ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין, ונסתלקה ממנו שכינה. אמר: שמא חס ושלום יש במטתי פסול, כאברהם שיצא ממנו ישמעאל, ואבי יצחק שיצא ממנו עשו. אמרו לו בניו: שמע ישראל לאביהם היו אומרים. ה' אלקינו ה' אחד. אמרו: כשם שאין בלבך אלא אחד - כך אין בלבנו אלא אחד. באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. אמרי רבנן: היכי נעביד? נאמרוהו (להאי ברוך שם כבוד מלכותו בקריאת שמע). - לא אמרו משה רבינו, לא נאמרוהו - אמרו יעקב. התקינו שיהיו אומרים אותו בחשאי.

רמב"ם הלכות קריאת שמע פרק א הלכה ד

הקורא קריאת שמע כשהוא גומר פסוק ראשון אומר בלחש ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד וחוזר וקורא כדרכו ואהבת את יי' אלקיך עד סופה, ולמה קורין כן מסורת היא בידינו שבשעה שקבץ יעקב אבינו את בניו במצרים בשעת מיתתו ציום וזרזם על יחוד השם ועל דרך ה' שהלך בה אברהם ויצחק אביו ושאל אותם ואמר להם בני שמא יש בכם פסולות מי שאינו עומד עמי ביחוד השם כענין שאמר לנו משה רבינו פן יש בכם איש או אשה וגו' ענו כולם ואמרו שמע ישראל יי' אלקינו יי' אחד, כלומר שמע ממנו אבינו ישראל יי' אלקינו יי' אחד, פתח הזקן ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, לפיכך נהגו כל ישראל לומר שבח שבח ברוך ישראל הזקן אחר פסוק זה.

4. חשוקי חמד מסכת מגילה דף כא עמוד ב

והקשה הצ"ח והרי יש כמה שבחים שלא אמרו משה, ואנו אומרים אותם, ותיריך דעיקר החשש הוא משום הפסוק באמצע דברי משה, בשבח שלא אמר הוא

5. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת פסחים דף נו עמוד א

וביו"כ אומרים בקול רם והוא משום שיש עוד טעם שאומרים בחשאי משום שהמלאכים אומרים שבח זה והם מבינים רום השבח בזה ואנחנו אין אתנו יודע עד מה מונח בעומק שבח רם זה ולכן אנו אומרים אותו בחשאי וביו"כ שאנו דומים למלאכים אומרים אותו בקול ואף נשים בכלל זה

6. תשובות והנהגות כרך ב סימן מו

אגב הגר"ח מבריסק זצ"ל נהג לומר ביחידות תמיד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בקול רם, וכשנשאל ע"ז אמר שביחידות מותר לאומרו בקול רם, ומה שאמרו שמלאכים מתקנאים ולכן אומרים בלחש זהו רק כשאומרים כשירת המלאכים כדבר שבקדושה, וכמבואר בפייט יו"כ סמוך ליוצר אור דברוך שם כבוד מלכותו כקדוש קדוש, אבל ביחידות אינו נאמר כדבר שבקדושה ולכן מותר לאומרו

7. כסף משנה הלכות קריאת שמע פרק א הלכה ד

ואין לדקדק מכאן שקורין ק"ש בקול רם כיון שהוצרכו לומר שקורין אותו בחשאי דאפשר לומר שהוצרכו לומר כן כדי להבדילו מפסוק שמע ישראל שאומרים אותו בקול רם אבל שאר ק"ש לעולם אימא לך שקורין בלחש א"נ דבק"ש ליכא קפיידא אם קורא אותה בלחש או בקול רם אבל בשכמל"ו קפיידא איכא שלא לקרותו אלא בחשאי

8. רבינו יונה מסכת ברכות דף ח עמוד ב

התקינו שיהיו אומרים אותו בחשאי ר"ל שיאמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בלחש ואחר כך יאמר כל השאר בקול רם אם ירצה וכן נוהגים היום בהרבה מקומות ומנהג יפה הוא אלא שיש לחוש מפני עמי הארץ שירגילו עצמם לדבר בינתיים:

9. שו"ת הרשב"א חלק א סימן תנב

טרגונה שאלת על מנהג כל גלילותינו שקורין את שמע בלחש. מקומות מקומות יש שקורין בקול ויש שקורין בלחש. שלא הקפידו בגמרא אלא על ברוך שם לאמרו בלחש משום דמשה לא אמרו ואמרו /ואמרין/ אותו מפני שאמרו יעקב. ... וראוי ברוב ישראל לאמרו כלו בלחש כדי שיהא כל אחד ואחד משנן בפיו. שאילו אומרין אותו בקול רם אולי יבטח האחד על השמיעה בקורא אותו הצבור.

10. שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן סא סעיף יג
אחר פסוק ראשון צריך לומר בשכמל"ו, בחשאי.

11. בן איש חי שנה ראשונה פרשת וארא סעיף יא

וכשאומר פסוק בשכמל"ו ירכין ראשו קצת למטה בתיבת מלכותו ויש סוד בדבר להוריד הארה אל השכינה מלכות עקרת הבית ואף על גב דאומרים בשכמל"ו בלחש מ"מ ישמיע לאזניו קצת:

12. תשובות והנהגות כרך ב סימן מו

ואני מצדד אם ברוך שם כבוד מלכותו בלחש היינו שלא ישמיע גם לאזניו, שאז המלאכים והמקטרגים לא יבינו שאין הם מבינים כשאנו משמיע גם לאזניו, אבל בתיקוני זוהר משמע שאם מכוונים כראוי, בשש תיבות שמע ושש תיבות ברוך שם, המלאכים מעטרים את הקדוש ברוך הוא בכך, והגר"א זצ"ל הקפיד בתפילה דוקא להשמיע לאזניו, היינו בתפילה, שהעיקר שחבירו לא ישמע, אבל כאן הקפידא שמלאכים לא יקטרגו אפשר דשאני, ויש לומר למעשה דאם מכוון כראוי ישמיע לאזניו, ואם לא מכוון מקטרגים, ולא ישמיע גם לאזניו, ולפי זה מסתברא לכאורה שלא ישמיע לאזניו שלא לגרום קיטרוג ובפרט כשאנו מכוון כראוי, אבל למעשה אני נוהג לאומרה בלחש ולדקדק להשמיע לאזניו, שבלאו הכי לגר"א זצ"ל דומה להרהור ולכן גם בתפלה דורש להשמיע לאזניו וכנלע"ד עיקר וצ"ב.

13. שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן סא סעיף כו
יש נוהגים לקרות קריאת שמע בקול רם, ויש נוהגים לקרותו בלחש. הגה: ומכל מקום יאמרו פסוק ראשון בקול רם, וכן נוהגין (כל בו).

14. ברכי יוסף אורח חיים סימן סא ס"ק ד

דין כו. ויש נוהגים לקרותו בלחש. נקט מרן מנהג זה באחרונה, דחביבא ליה, שהוא מנהג יפה, ועדיף טפי מהמנהג האחר, שהוא מוסכם יותר

15. ברכי יוסף אורח חיים סימן סא שיורי ברכה

ויש נוהגים לקרותו בלחש. זהו דעת רבינו האי והרשב"א בתשובה הביאה מרן. והרדב"ז בתשו' כ"י כתב שלא כתבו כן רב האי גאון והרשב"א אלא לישיב מנהגם, אבל לפי הדין צריך לקרות כולם בקול רם ביחד, שלא אמרו אלא בשכמל"ו בלחש. והאריך לתת כמה וכמה טעמים לדבר, נכוחים למבין. ובכלל דבריו הביא מאמר רז"ל "בשעה שהשכינה באה לבית הכנסת ומוצא שאומרים הזמירות מקצתם מאחרים ומקצתן מקדימין מסתלקת". וכתב שאם הש"ץ קורא בקול רם ויש קוראים בלחש ויש קוראים בקול רם זה המנהג בלבול גדול. והאריך הרב בתשו' זו הרבה.

16. ילקוט יוסף פסקי דומרה וקריאת שמע סימן סא - לדקדק ולכוין בקריאת שמע סעיף ג

ומנהג הישיבות הקדושות לקרוא את כל הקריאת שמע בקול רם, כדי לעורר הכוונה. ואמנם המתפלל במקום שאין רגילים לקרוא את כל הקריאת שמע בקול רם, אל ישנה ממנהג המקום, גם כדי שלא לבלבל כוונת המתפללים, שאינם רגילים בזה

17. פסקי תשובות אורח חיים סימן סא אות י

ומנהג המדקדקים להנמיך הקול מפסוק השמרו לכם עד ושמתם את דברי אלה, מפני שיש בהם קללה, ומנהג קדמון היה שפסוק 'למען ירבו ימיכם' היה הרב אב"ד או הש"ץ אומר בקול רם שהיא כבירה להקהל, וכן המשיך להגביה קולו בפרשת ציצית כדי להזכיר לקהל שיש לכוין בזכירת יציאת מצרים שהוא מצות עשה מן התורה.

שצריך להשמיע לאוזנו

18. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף טו עמוד א

משנה. הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו - יצא; רבי יוסי אומר: לא יצא.

גמרא... תנן התם: חרש המדבר ואינו שומע - לא יתרום, ואם תרם - תרומתו תרומה. מאן תנא חרש המדבר ואינו שומע, דיעבד - אין, לכתחלה - לא? - אמר רב חסדא: רבי יוסי היא, דתנן: הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו - יצא, דברי רבי יהודה; רבי יוסי אומר: לא יצא. עד כאן לא קאמר רבי יוסי לא יצא - אלא גבי קריאת שמע דאורייתא, אבל תרומה - משום ברכה הוא, וברכה דרבנן, ולא בברכה תליא מילתא. וממאי דרבי יוסי היא? דילמא רבי יהודה היא; ואמר גבי קריאת שמע נמי: דיעבד - אין, לכתחלה - לא! תדע, דקתני, הקורא - דיעבד אין, לכתחלה - לא!

19. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כ עמוד ב

משנה. בעל קרי מהרהר בלבו ואינו מברך לא לפניו ולא לאחריה;

גמרא. אמר רבינא, זאת אומרת: הרהור כדבור דמי. דאי סלקא דעתך לאו כדבור דמי, למה מהרהר? - אלא מאי הרהור כדבור דמי, יוציא בשפתיו! - כדאשכחן בסיני (שהפרישן מאשה דכתיב אל תגשו אל אשה (שמות י"ט), ועל פרישה זו סמך עזרא לתקן טבילה לבעלי קריין קודם שיעסקו בתורה, דכתיב (דברים ד') והודעתם לבניך וסמך ליה יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב). ורב חסדא אמר: הרהור לאו כדבור דמי. דאי סלקא דעתך הרהור כדבור דמי - יוציא בשפתיו! - אלא מאי - הרהור לאו כדבור דמי, למה מהרהר? - אמר רבי אלעזר: כדי שלא יהו כל העולם עוסקין בו והוא יושב ובטל. - ונגרוס בפרקא אחרינא! - אמר רב אדא בר אבהו: בדבר שהצבור עוסקין בו.

20. רא"ש מסכת ברכות פרק ג סימן יד

וכתב ר"ח ז"ל הלכתא כרב חסדא מדשקלו וטרו ר' אלעזר ורב אדא לתרוצי מילתיה ואין יוצא ידי חובתו בק"ש בהרהור עד שיוציא בשפתיו אף על פי שאינו צריך להשמיע לאזניו כדפסק רב חסדא גופיה לעיל פ"ב

21. שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן סב סעיף ג צריך להשמיע לאזנו מה שמוציא בפיו, ואם לא השמיע לאזנו, יצא ובלבד שיוציא בשפתיו.

22. משנה ברורה סימן סב ס"ק ה

(ה) להשמיע לאזנו - בק"ש וה"ה בברכות' וכדלקמן ר"ו ס"ג:

23. שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן סב סעיף ד

אם מחמת חולי או אונס אחר קרא ק"ש בלבו, יצא. הגה: ואף לכתחלה יעשה כן אם הוא במקום שאינו נקי לגמרי ואינו יכול לנקותו משום אונס, יהרהר בלבו. ובלבד שלא יהא מקום מטונף לגמרי דאסור להרהר בדברי תורה במקום הטונפת (ב"י סי' כ"ה).

24. משנה ברורה סימן סב ס"ק ז

(ז) יצא - האי יצא לא לגמרי קאמר דהא קי"ל הרהור לאו כדיבור דמי אלא ר"ל דעכ"פ בשעה שאינו יכול לדבר יהרהר ק"ש בלבו והקב"ה יקבע לו שכר עבור זה אבל בעצם אינו יוצא בזה על כן כשיסתלק האונס אם עדיין לא עבר זמן ק"ש מחוייב לחזור ולקרותה